

Veszelszkiné Huszárik Ildikó
Szövegfeldolgozás nyomtatott és digitális eszközökkel

Melléklet

Szív Ernő: Az író olvas

Tárcatár

5

Minden olvasók legspeciálisabb képződménye az író. Hozzá csak a kritikus hasonlítható valamiképp, aki korábban maga is költő, vagy ha minden part szakad, író akart lenni, ám mégis elcsábult a jól fizető magyar kritikai életbe vagy az irodalomtörténeti paradicsomba.

Az írói olvasás eseményét tekintve négy + 1 alaphelyzetet ismerünk.

10

Az író saját magát olvassa.

Az író olvashatja, amit ő róla írtak.

Az író a másik – élő – íróat olvassa.

Az író azt olvassa, amit más íróról írtak.

Bónusz, az író klasszikust olvas.

15

Amikor az író magát olvassa, különös jelenségnek lehet tanúja a szemlélődő. Az író arca mélységes aggodalomról és feszültségről árulkodik, ahogy az újság, a folyóirat fölé hajol. Még ő sem tudja pontosan, jó-e az írása vagy sem. Amikor leadta, arról beszélt az idióta szerkesztőnek, hogy a világ legjobb tárcáját küldi, ám a kezdeti lelkesedés üveggyöngyeit a fekete földre forgatta az idő vaslapátja, s hogy lesz-e belőlük hajtás, lám, ezekben a kritikus pillanatokban derül ki. Az író a saját írását olyan gyorsan olvassa el, ahogy manapság a számítógépek működnek, ezer gigabyte, már be is töltötte. Lényegében egy villanás az egész. Ha van gyorsírás, akkor van gyorsolvasás is, és ez bizony az!

20

Az író a saját írásánál gyakorlatilag autista lesz, elég ránéznie a szövegtestre, és máris felfedez két helytelen, legalábbis nem szerencsés szókapcsolatot – ezért ő a felelős – és négy nyomdahibát – ezért pedig az a marha korrektör! –, valamint még fölméri azt is, az adott lapban ki előtt szerepel az írása, és ki után. De az írónak a saját írásait olvasva legalább kilencvenkilenc százalékban szerencséje van.

25

Arra jöhet rá, hogy az írás jó.

Az írás kiváló, szellemes, okos és még bátor is! Tényleg nem túlzott, amikor jellemezte a szerkesztőnek. Az író fölneáz, mosolyogva bólint, és a folyóiratból más novellát, esszét vagy verset már nem olvas el. Felesleges. Ilyen jó, mint az övé, úgysem lehet.

30

Azok az írások, melyeknek tárgya az író írásművészete, többnyire kritikák, tanulmányok, pamfletok. És ügynöki jelentések. Általában aljas, máskor roppant korlátolt, nagyon ritkán halvány örvendező szövegek. Az író tehát felkészülhet maflásokra, nyaklevesekre, simogatásokra, hátba veregetésekre és a lapocka környékét célzó mérgezett török szúrásaira. És fel is készül, ha nem saját ellensége.

35

Az író általában mozdulatlanul olvassa végig a róla szóló írást. Ahogy az olvasáshoz kezd, megmerevedik. Áll az utcán – eshet, fújhat, dobálhatják tojással – és a teste tökéletes görög szobrot is ihlethetne, a diszkoszvető, a gerelyhajító mellett a kritikáját olvasó író is ott lehetne, tegyük fel az Akropolisz valamelyik csatolt oszlopcsarnokában.

40

Finom ívvel meggörnyedő hát, erősen berogyasztott térd, az ülep alatt buggyosodó nadrág, az arctól messze eltartott újság, a másik kéz pedig mintha arra kérné a világot, álljon meg, ne rohanjon, csöndesedjen el, mert legalább olyan fontos eseményről van szó, mint amikor a drága, jó édesanyánk – csak mert megette a tegnapi maradékot – beteg.

45

Ha az író az írás végére ér, és továbbra is mozdulatlan marad, ha nem rezdül az arca, ha nem vesz levegőt – jegyezzük meg, mégsem lilul –, akkor olyan kritikát kapott, hogy a fal adja a másikat. Akkor megölték, kivégezték, lekaszabták. Fájront, einstand és sztornó, de legalábbis fel kell támadni, ezt majd még meg kell nézni a Révaiban. Jó, jó, a fiatalok már az interneten keresik a főnixmadaras megoldásokat. Az író végre lassan mozdul – az olvasás

50 alatt tíz évet öregedett, ez pedig nem akármilyen, hiszen öt év múlva meghal – majd elindul hazafelé, de csak elindul. Ilyenkor ritkán ér haza. Vagyis hazaér, de viszik.

Ha azonban az író az ilyen jellegű olvasás után felnéz, és nagyot sóhajt, majd pedig keresni kezdi a legközelebbi ember – kutya is lehet – tekintetét, megdicsérték.

Amikor az író másik íróat olvas, nemcsak olvas, de sok egyéb dolgot is csinál közben. 55 Nem szándékolt magatartás ez, ám erősen jellemző, az író akaratlanul is azt sugallja a testével, a testi folyamataival, tekintete jelentésének állandó átalakulásával, hogy a másik író írása nem olyan fontos, mint... mint mondjuk az élet, illetve persze fontos, de mégsem annyira, hogy ne lehetne ebédeléssel, szobabiciklizéssel, bevásárlással, sütéssel, főzéssel, kutyasétáltatással, szerelmeskedéssel megszakítani.

60 Nos, rendben, azt az íróat még meg lehet érteni, aki a szeretőjével való szerelmeskedéssel függeszti föl a könyvünk olvasását, mert a szeretőjével nem mindennap pajkoskodhat az ember, ám aki a férje vagy a felesége megszokott, tökéletesen kiismert, esetleg nutellás vajkrémmel síkosított testét kezdi ölelgetni és gusztustalan módon csókolgatni, az valóban méltó az összes – vigyázat, sok van! – magyar írószövetség megvetésére.

65 Akadnak írók, akik elhaláloznak a kollegájuk olvasása közben, és ez tényleg kirívó arcátlanosság. [...]

Nem, ne haljon meg a kolléga, ha bennünket olvas. Nem szabad. Ha meghal, biztosan direkt nem vigyáz magára, mert már nem a saját regényét írja, akkor bezzeg vírusmaszkban, vegyvédelmi felszerelésben ment még az író-olvasó találkozókra is, kettőzött paraván mögül 70 olvasott és dedikált, nehogy rátüsszentsen egy rajongója, hanem a másik – mi – író regényének olvasatakor könnyedén alálépett a betonkeverő teherautónak, és még a Balatont is át akarta úszni éjjel, viharban és hosszában.

Az íróat jobban érdekli a másik íróról szóló kritika, mint éppenséggel a másik író írása.

Amikor az író más íróról írott kritikát, pamfletet, satírákat silabizál, általában erőteljes 75 és karakterisztikus testmozdulatokkal kíséri a sorokat. Amikor hevesen bólogat, biztosak lehetünk benne, hogy a másik író erős kritikát kapott, és nem fogja zsebre tenni, de megérdemelte, már régen kijárt neki. Amikor az író leül – ha eddig persze állt volna –, akkor a kritikus nagyon megdicséri a másik íróat, arra a szar regényre olyan hozsannát kanyarít, hogy az ember esze megáll.

80 Amikor az író leguggol ez effajta olvasás közben, kihagyták a kritikából, melyben szerepelni pedig elsőrangú joga lett volna, arról a másik novellistáról, regényszerzőről írni az ő nevének az említése nélkül mélységes tudatlanság, de legalábbis tudatos és aljas elhallgatás.

Akad, hogy más íróról szóló kritika olvasatakor az író váratlanul rohanni kezd. Semmire nem figyel. Csak fut lélekszakadva, hegyen, völgyön, Lánchídon át, és amikor megáll 85 végre, nem tudja, mi történt vele. Csak annyi történt vele, hogy a kritikában az ő írásművészetét említették pozitívumként a másik íróéval szemben.

Az is előfordul, nem is kevésszer, hogy az író az ilyen kritikák olvasásakor elalszik. Nem, nem kell megijedni, csak nem ért semmit. Azt sem, hogy dicsérő az írás vagy hogy elmarasztaló.

90 Amikor az író egy pillanatra elszédül, s meg kell támaszkodnia, meg kell kapaszkodnia, akkor a kritika az ő műve rovására dicsérte a másik íróat, annak a szemétnek a könyvét, regényét hasonlította össze az övével, és nem lehet kétséges, kinek a kárára.

Epilógus

Amikor az író klasszikust lapozgat, a lényé nyugodt és magabiztos, figyelmének aurája van, 95 mint valami lámpa világítja be a hétköznapi szürkeségét. Mint egy bölcs miniszterelnök, egészen olyan. Mint egy finom herceg, aki azon tűnődik, Haydnt vagy Mozartot játszon ma este az udvari zenészekkel. Úgyhogy az ember nem gondolhat másra, az író azért olvassa így Tolsztojt, Thomas Mannt, mert tudja, idővel ő is klasszikus lesz. S az már igazán semmiség, hogy egy kicsit még meg is kell halni előbb.

Élet és Irodalom, 2008. augusztus 1., 18.

100 <http://www.es.hu/pd/display.asp?channel=IRODALOM0831&article=2008-0804-1109-24BWHQ> (2008. augusztus 5.)

Csak a feladatok elolvasása után láss munkához!

1. SZÓFAJ ÉS MONDATRÉSZ

105

1.1. *Mi a szófaja a kijelölt szóalaknak?*

1.2. *Jelöld és nevezd meg a kijelölt mondatrészt!*

Hozzá csak a **kritikus** hasonlítható valami-
képp...

Amikor az **író** leül [...], akkor a kritikus na-
gyon megdicséri a másik író...

... ezekben a **kritikus** pillanatokban derül ki.

[A másik regényt **író** író átúszt a Balatont.]

2. ÉS-ROVAT ÉS ROVAT

Az Élet és Irodalom című folyóirat egyik rovatcíme: Tárcatár.

A képzeletbeli szerkesztő hasonló felépítésű javaslatokat vár egy újabb rovat címéül. A munkatársak számos ötletéből azonban csupán négyet fogad el.

2.1. Indokold a szerkesztő döntését!

(jól)lakatlak	–	
agyagagy	–	
bálnabál	✓	
csapdacsap	✓	
hőseihő'	–	
intézetin	–	
jelzőjel	✓	
kártyakár	✓	
körömkör	–	
olvasol	–	
papírpap	–	
tettetett	–	
tárcatár	✓	tár-ca-tár

A 99 soros És-szöveg újabb ötleteket ad a címgyűjtéshez.

2.2. Melyik szám felel meg a fentiekhez hasonló feltételeknek?

11		
22		
33		
44		
55		
66		
77		
88		
99		

3. ÍRÓI ÁLNÉV

Az Élet és Irodalom-beli írás szerzője: Szív Ernő. A név ún. írói álnév (pseudonim).

3.1. Olvassátok el a Jelenkorban megjelent Kovács Eszter-szöveg részletét!

Írjátok a lapszélre a szövegben – párban – előforduló

a) eredeti és a hozzákapcsolódó b) írói álnevet!

KOVÁCS ESZTER: Szív Ernő prózájáról (Szív Ernő és az írás hatalma)

<http://www.c3.hu/scripta/jelenkor/1998/01/14kov.htm>

a)

b)

a)

b)

a)

b)

a)

b)

a)

b)

a)

b)

Végül nem volt ismeretes eddig olyan minta sem, amelyben a szerző szereplője nevét adná saját magának vagy saját álnévét szereplőjének – szerző és szereplő neve végső soron itt is megegyezik, a helyzet mégsem ugyanaz, [...] hiszen kizáródott a valóság és csak fikció van, azaz azonosíthatom a szerzőt és a szereplőt (Szív Ernőt és Szív Ernőt), de ez még nem jelenti azt, hogy bármelyikük vagy akár mindkettő, azonos lenne a valóságos szerzővel (tehát Darvasi Lászlóval). Nem Szív Ernő a valóságos szerző tehát, mégsem állítható egy sorba olyan szerzőkkel, mint Csokonai Lili, Sárbogárdi Jolán, Sztjepan Pehotnij vagy Lázár René Sándor – több szempontból sem. Először is, ilyen név nincs (a való világban), hogy Szív, azaz rögtön látszik, hogy nem igazi, hanem kitalált, még hozzá valamilyen szimbolikus jelentéssel felruházott névvel állunk szemben. Sárbogárdinál, Lázárnál akár el is hihettük volna (főleg, ha csak a nevüket látjuk, a szövegek ismerete nélkül), hogy ők valódi szerzők – Szívnél rögtön tudjuk, e mögött a név mögött valaki más áll. Másodszor pedig, s ez talán fontosabb, Sárbogárdi Jolán és társai olyan fikatív személyek, akiket senkinek nem jut eszébe Parti Nagy Lajossal és társaival, vagyis a valóságos szerzőkkel azonosítani, vagy velük egyáltalán bármiféle emberi, azaz nem irodalmi kapcsolatba hozni, mivel – azon túl, hogy kevés huszadik századi magyar férfi keresztnéve Lili, Jolán, Sztjepan vagy René – ezeknek a fikatív szerzőknek a fikatív életéről nagyon keveset tudunk, ha tudunk egyáltalán, s ha tudunk egyáltalán, úgy annak nyilvánvalóan semmi köze nem lesz a valóságos szerzők életéhez. Csokonai Lili, Sárbogárdi Jolán és a többi szerző szerep, jelmez – az igazi szerzők olyan szövegeket írnak, mintha azok más (még hozzá nagyon más) emberek szövegei lennének. Szív Ernő esete különbözik ettől – Szív Ernőt és Darvasi Lászlót ugyan nem azonosítom, de azonosíthatnám. A legegyszerűbb persze az lenne, ha Szív Ernőt Darvasi László írói neveként kezelnénk, akkor fel sem merülnének ezek a problémák. (Ki vitatja, hogy Brenner József és Csáth Géza egy és ugyanazon személy?) Ezt viszont ismét több okból nem tehetjük meg. Egyszer azért, mert Darvasi írásai nagyobb részét Darvasi László név alatt jelenteti meg, vagyis a Szív Ernő név alatt megjelenteket másként, külön kell kezelnünk. [...] Másszor pedig azért, mert ezeknek az írásoknak – ahogyan már arról volt szó – nemcsak az írója, de a főszereplője is Szív Ernő, azaz a szövegeket nemcsak hogy ő írta, de róla is szólnak. Ennek a Szív Ernőnek az élete és életkörülményei pedig tagadhatatlanul hasonlítanak Darvasi Lászlóéra [...] („Darvasi László 1962-ben született”, illetve „Szív Ernő 1962-ben született”). Nem mondhatjuk tehát, hogy Szív és Darvasi azonosak lennének, de mondhatjuk azt, hogy Szívnak Darvasi volt a mintája, vagy azt, hogy Szív Ernő Darvasi László képmása – csak hát Szívet körülengi az a bizonyos századelős, tárcás-hírlapírós-redakciós hangulat, Szív egy élő legenda – Szív nem valós ember, Szív egy irodalmi figura. [...] Mert hát századelő, hírlapírás – ki más jutna az ember eszébe, mint Kosztolányi és/vagy Esti. Novellaciklus, melynek középpontja, szövegszervező elve, összetartó ereje a hírlapíró, az írás és az írói lét – Esti Kornél. A személyiség megkettőzése, az író és az író szereplő, azonosításuk illetve nem azonosításuk – Kosztolányi Dezső, Esti Kornél. Úgy valahogy, mint Darvasi László, Szív Ernő. Kosztolányi Dezső és Darvasi László. Esti Kornél és Szív Ernő. Szépek ezek a nevek így egymás mellett.

3.2. Folytassátok a gyűjtést! Egészítsétek ki a táblázatot a szerzők egy-egy művének címével!

<i>eredeti név</i>	<i>írói álnév</i>	<i>cím</i>
Esterházy Péter		Tizenhét hattyúk
Parti Nagy Lajos		A test angyala
Baka István		Sztyepan Pehotnij testamentuma
	Lázary René Sándor ¹	Lázary sírja
Petőcz András		Nőtincs
Lőrinc L. László		
Balek Gyula		
	P. Howard	
	Psyché	
Radákovichs József		
Veigelsberg Hugó		
	Akakij Akakijevics	
		Isteni színjáték
Henri-Marie Beyle		
Jean-Baptiste Poquelin		
		Artamonovok
	Balsa	Emberi színjáték
Kostrowitzky ²		
Lucile Aurore Dupin		

¹ <http://www.forrasfoldoirat.hu/0007/lazary.html>

² Teljes nevén: Wilhelm Albert Vladimir Apollinaris de Kostrowitzky

4. MŰFAJOK

4.1. *Gyűjtsétek össze a Szív Ernő-szövegben szereplő műfajok nevét!*

4.1.1. _____

4.1.2. _____

4.1.3. _____

4.1.4. _____

4.1.5. _____

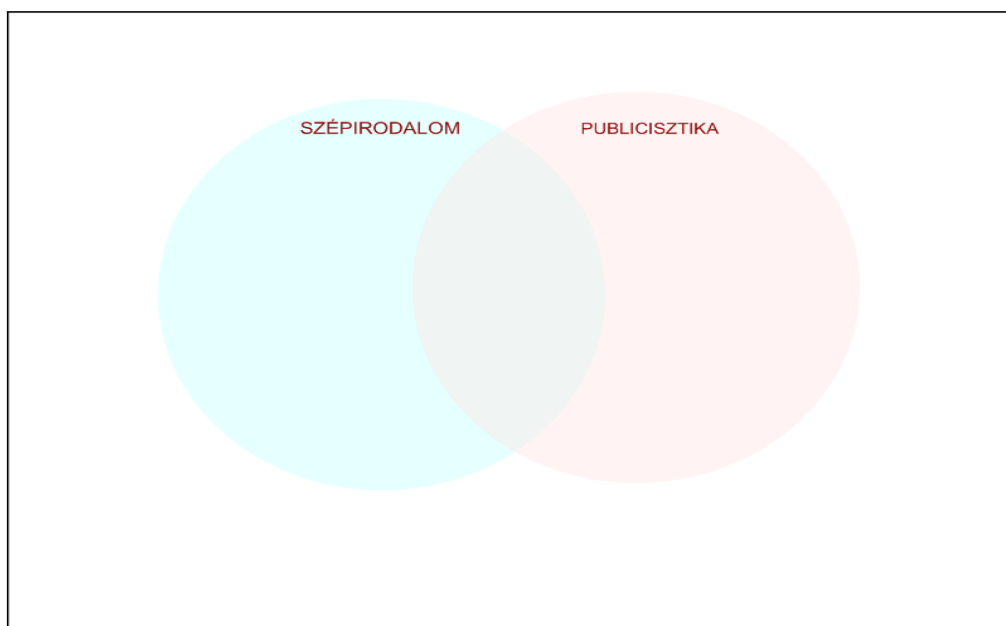
4.1.6. _____

4.1.7. _____

4.1.8. _____

4.1.9. (_____)

4.2. *Írjátok a műfajnevet a megfelelő halmazkarikába!*

5. MINDEN, DE NEM MINDEN

5.1. *Mi a különbség a folyóirat és az újság között?*

5.2. *Gyűjtsetek lapcímeket! Rendezzék az 5.1. szempontja szerint!*

5.3. *Beszélgétek meg:*

5.3.1. *mivel foglalkozik a szerkesztő és a korrektor;*

5.3.2. *milyen végzettség és szakképzettség szükséges e foglalkozásokhoz;*

5.3.3. *ki a helyi újság szerkesztője!*

5.4. *Korrektúrázatok egyoldalnyi újságszöveget!*

Milyen szótárra van szükségetek a munka elvégzéséhez?

6. SZERKEZET

A hagyományos epikai műveket alapvetően – így az idézett tárcát is – a klasszikus bevezetés, tárgyalás, befejezés hármassága jellemzi.

6.1. Folytasd a Szív Ernő-tárca tagolását a minta szerint!

1. Bevezetés: Az író mint speciális képződmény
2. Tárgyalás: Az író(i) olvasás
 - 2.1. Az író saját magát olvassa.
 - 2.2. Az író azt olvassa, amit ő róla írtak.
 - 2.3. Az író a másik íróat olvassa.
 - 2.4. Az író azt olvassa, amit más íróról írtak.
3. Befejezés: Az író klasszikust olvas.

6–8. sor
Sor
Sor
Sor
Sor
Sor
Sor

6.2. A tárca zárlatában szerepel az epilógus.

6.2.1. Mi a szó jelentése?

6.2.2. Mi az ellentéte?

6.2.3. Melyik műnem és melyik műfaj jellemzője?

6.2.4. Ki a következő alkotások szerzője?

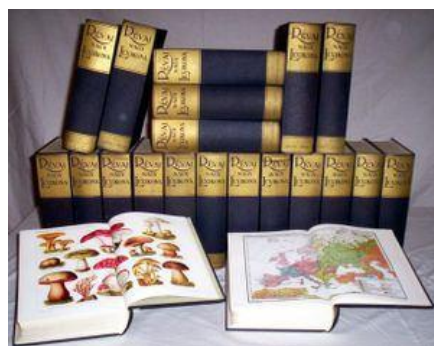
Az életet már megjártam. Többnyire csak gyalog jártam, Gyalog bizon'... Legfőlebb ha omnibuszon.		<i>Epilógus</i>
Csak én bírok versemnek hőse lenni, első s utolsó mindenik dalomban: a mindenséget vágyom versbe venni, de még tovább magamnál nem jutottam.		<i>A lírikus epilógja</i>

7. MI LESZ? L. E. SZ.

„Fájront, einstand és sztornó, de legalábbis fel kell támadni, ezt majd még meg kell nézni a Révaiban. Jó, jó, a fiatalok már az interneten keresik a főnixmadaras megoldásokat.”

7.1. Írd a cellákba a szövegbeli Révai könyvészeti adatait!

cím	
műfaj	
megjelenési év	
kiadó	
kötetszám	
bezúzott hasonmás kiadás	
új hasonmás kiadás	

(http://upload.wikimedia.org/wikipedia/hu/9/9b/R%C3%A9vai_Nagy_Lexikona.jpg)

7.2. Gyűjtsd össze a lexikon, enciklopédia és szótár jellemzőit úgy, hogy tegyél ✓ jelet az állítás után a megfelelő oszlopba!

Állítás	L	E	SZ
Az emberi tudás írásos gyűjteménye			
A fogalmakat valamilyen rend szerint közli			
Nemzetközi, görög-latin szó			
A görög <i>lexisz</i> 'szó' jelentésű szóból ered			
Alapja a görög <i>enküklisz paideia</i> 'mindenre kiterjedő oktatás'			
Összetett szó			
Egy tudomány(terület) egészét öleli fel, téma szerint rendezve			
Egy tudomány(terület) részét mutatja be, betűrendben			
Átfogó ismereteket közöl			
Speciális ismereteket közöl			
(Viszonylag) rövid szócikkek vannak			
<i>A magyar nyelv értelmező</i>			
<i>Az impresszionizmus</i>			
<i>Cseh–magyar</i>			
<i>Magyar helyesírás</i>			

Magyar nyelvhasználati			
Magyar Nagy			
Magyar szókincstár			
Néprajzi			
Orvosi			
Pallas Nagy			
Pannon			
Tolnai Világ			
Új Magyar			
Wikipédia (www.wikipedia.hu)			

- 7.3. Nyisd meg a <http://enc.phil-inst.hu/1tools/mindennapi/mntud.htm> oldalt!
 Keresd meg az internetes Magyar virtuális enciklopédiában az elektronikus könyvtár szócikket!
 Mondd el a szócikk legfőbb információit a társadnak!
 (http://enc.phil-inst.hu/1enciklopedia/fogalmi/inf/elektronikus_konyvtar.htm)
- 7.4. Keresd meg vagy nyomtatott, vagy internetes helyen, mit jelentenek a szövegrészlet kiemelt szavai! Jelöld – a minta szerint – a hivatkozást!

einstand	http://hu.wikipedia.org/wiki/Einstand (2008. augusztus 6.)	Molnár Ferenc A Pál utcai fiúk című népszerű regényéből (1906) közismertté vált régi pesti gyermeknyelvi kifejezés, amelyet olyan helyzetekre használunk ma is, amikor az erősebb jogán valakinek felháborító módon lefoglalják a tulajdonát. Eredetileg német szó, jelentése 1. beállítás, belépés, (ünnepélyes) szolgálatba állás 2. szolgálatba lépéskor tartott áldomás v. adott ajándék 3. (tenisz) egyenlő, „negyven mind”. [...]
	Magyar Nagylexikon, Magyar Nagylexikon Kiadó, Budapest, 1998, VII. kötet	[nincs ilyen címszó]
fájront		
sztornó		
internet		
főnix		

7.5. Szerkeszd át a wikit!

A magyar szabad enciklopédia, azaz Wikipédia (<http://hu.wikipedia.org/wiki/Wiki>) szerint (2008. augusztus 6.):

A **wiki** (illetve **WikiWiki**, [kiejtése](#) [wɪki], [wiki] vagy [viki]) a [hipertext](#) rendszerek egyik fajtája, vagy pedig maga a [szoftver](#), ami ennek készítését lehetővé teszi. A **wikiwikiweb** olyan [webhely](#), amely *wiki* rendszer szerint, ennek felhasználásával működik, vagyis lehetővé teszi azt, hogy a szerkesztők (vagy általános esetben bárki) a laphoz új tartalmakat adjanak, vagy azon tartalmat módosítsanak. Más szóval a wiki egy olyan [program](#), amelynek számos különböző implementációja létezik. Segítségével egész weboldalak is működtethetők (nem feltétlenül lexikon jelleggel), de alkalmazható a hagyományos fórumok helyett is a látogatók tapasztalatainak, véleményeinek strukturáltabb megjelenítésére.

Kitalálója, Ward Cunningham szerint „a legegyszerűbb online adatbázis”; gyakran használják csoportos munkavégzés támogatására, közösségépítésre; pl. Wikipedia online lexikon.

A **Wiki** (nagy W betűvel) és a **WikiWikiWeb** megnevezésen általában az első wikirendszert, a [Portland Pattern Repositoryt](#) értjük, ezért sokan azt javasolják, hogy általában a wikiket kis kezdőbetűvel írjuk. Néhol a *wiki* helyett a *wikiwiki* vagy *WikiWiki* forma is használatos.

A név maga a [hawaii](#) *wiki wiki* kifejezésből ered, ami „fürgét” vagy „nagyon gyorsat” jelent. A Honolulu Repülőtérén a terminálok közötti járatokat nevezik *Wiki Wiki Bus*nak, azt szándékozáván jelezni, hogy a járatok gyorsan közlekednek.

A **Wiki** ezen túl egy elterjedt [maori](#) és [új-zélandi](#) keresztnév.

Módosítsd a főnix címszót (wikit) a megadott információkkal! Használd fel saját (biztos) ismereteidet is!

<http://hu.wikipedia.org/wiki/F%C5%91nix>

A **főnix** (Görög: Φοῖνιξ) egy [mitikus](#) szent tűzmadár, mely eredetileg az [egyiptomi mitológia](#) egyik teremtménye volt. A főnix a monda szerint 500, 1461 vagy 15 294 évig élt (attól függően, melyik forrásban olvasunk róla). A főnix gyönyörű vörös-arany tollazatú him madár, mely élete végén fahéjagacsokból fészket épít, meggyújtja, és vele együtt porrá ég. A hamvakból ezután egy új, fiatal főnix születik, amely [bebalzsamozza](#) az öreg főnix maradványait egy [mirrhából](#) készült tojásba, és eltemeti [Héliopoliszban](#), a „nap városában”.

bin.sulinet.hu/ikep/2005/09/m1.jpg

http://hu.wikipedia.org/wiki/Harry_Potter_%C3%A9s_a_F%C5%91nix_Rendje

A **Harry Potter és a Főnix Rendje** (eredeti, [angol](#) címén *Harry Potter and the Order of the Phoenix*) ifjúsági [regény](#) a **Harry Potter** sorozat ötödik kötete, melyet [Joanne K. Rowling](#) írt. A könyv az [Egyesült Királyságban](#), az [Egyesült Államokban](#), [Kanadában](#) és [Ausztráliában](#) 2003. június 21-én, [Magyarországon](#) pedig [december 5-én](#) jelent meg ([ISBN 963-9307-88-2](#)). Már megjelenésének napján az [USA](#)-ban és [Nagy-Britanniában](#) hétmillió példányt adtak el belőle. Harmincyolc fejezetből áll, nagyjából 255 000 szót tartalmaz, az [amerikai](#) verzióban 870, a magyar fordításban 751 oldalas. A [Warner Bros](#) 2006. [április 5-én](#) bejelentette, hogy azonos néven elkészíti a könyv [filmváltozatát](#), amit [Magyarországon](#) [2007. július 12-én](#) mutattak be a mozikban.

[A Harry Potter és a Főnix Rendje borítója.jpg](#)

Ha alapos számítógépes ismeretekkel rendelkezel, írd meg egy tetszőleges címszó wikijét!

7.6. Nyomtatva vagy virtuálisan?

Legyél – Lázár Ervin nyomán – Zsebenci Klopédia!

Védd vagy cáfold meg a társaid – nyomtatott és virtuális ismerethordozókkal kapcsolatos – állításait!

8. SZÖVETSÉG

„...valóban méltó az összes – vigyázat, sok van! – magyar írószövetség megvetésére.”

8.1. Keress példát (argumentációt) a fenti megállapításhoz!

Használhatod a <http://www.iroszovetseg.hu/html/tor8.html> szövegtárolót.

8.1.1. _____

8.1.2. _____

8.1.3. _____

8.1.4. _____

8.1.5. _____

8.1.6. _____

8.1.7. _____

8.1.8. _____

8.2. Mutasd be a Magyar Írószövetség lapját!

Utalj az indulására, a szerkesztőire, szerzőire is!

8.3. Mi kapcsolja egybe Jókai Anna, Pomogáts Béla, Kalász Márton, Vasy Géza nevét?

9. SZOBRÁSZKODÁS

9.1. Dolgozzatok csoportokban!

Gyűjtsétek össze az olvasó író jellemző, testtartásra utaló kifejezéseket!

<i>magát</i>	
<i>róla szólót</i>	
<i>másik író</i>	
<i>más íróról kritikát</i>	
<i>klasszikust</i>	

9.2. A csoport egyik tagja jelentse meg az író, a másik tag pedig legyen az író hangja, azaz mondja el: mire gondol(hat) az író!

9.3. Az SZB, azaz a Szoborbizottság pályázatot hirdetett: emléket kíván állítani az Író-nak. A pályázat alapfeltétele, hogy vetített-képes prezentáció mutassa be a tervezett alkotást!

Fényképezzétek le (minél többféleképpen) a saját csoportotok szobrát, és állítsatok össze egy bemutatót a szoborbizottság számára!

Döntsétek el szavazással, melyik alkotásból készítenétek valódi szobrot!

(A kuratórium tagjait előre válasszátok meg; ők ne vegyenek részt a szobrászkodásban!)

9.4. Projektmunka:

9.4.1. *Készítsetek közösen egy ötrészes képregényt Az író olvas címmel!*

9.4.2. *Készítsetek (animációs) filmet Az író olvas címmel!*

10. ELŐIDÉZŐ

Tanulmányozzátok a következő szöveges-táblázatos összeállítást!

❶

... az intertextualitás, az idézetesség, a dialogicitás [...] igen jól használható számos múltbeli és kortársi irodalmi mű megközelítésekor. [...] két szöveg egymáshoz való viszonyát helyesen jellemzi az *átirat* [...], a *kópia* [...], a *palimpszesztus* [...], a *paródia*, a *pastiche* szavakkal. [...]

Szigeti Csaba: Belső átirat
<http://www.c3.hu/scripta/jelenkor/1999/03/17szige.htm> (2008. augusztus 11.)

❷

Palimpszesztus (görög – *újból lesimított*, latinul: codex rescriptus) azoknak a kéziratoknak a neve, melyekben az eredeti szöveget gondosan kivakarták, vagy átragasztották, hogy helyébe másikat lehessen írni.

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Palimpszesztus> (2008. augusztus 11.)

❸

A pastiche-nak sok közös vonása van a paródiával, mégis külön kell tőle választanunk. A pastiche, mint a paródia, egy konkrét stílus utánzása, egy stílusmaszk viselése, beszéd egy halott nyelven. De a paródiával ellentétben ez egy semleges utánzás, a paródia rejtett szándéka nélkül, szatirikus impulzus, nevetés nélkül. Megfoszt minket attól az élménytől, hogy létezik valami normális, amihez képest amit ábrázolunk, komikus.

Röviden, a pastiche üres paródia.

Streitmann Ágnes: Hódolat vagy paródia?
 Posztmodern Shakespeare-filmadaptációk az ezredvégen
<http://apertura.hu/2007/nyar/streitmann> (2008. augusztus 11.)

❹

TRANSZTEXTUALITÁS 'szövegköziség'				
1. szövegközi kapcsolat, 2. a jelölt vagy jelöletlen idézetek beemelése egy új szövegbe				
intertextualitás	paratextualitás	metatextualitás	hipertextualitás	architextualitás
különböző szövegek közötti hasonlóság, esetleg azonosság; valamely szövegbe szó szerint vagy célzásszerűen (célzás, allusio) beillesztett szöveg	a mottó és mű viszonya	pontos, betűhív és tartalmi idézés – pontos hivatkozással (eredeti szöveget átalakítva akkor lehet idézni, ha magáról az idézett szövegről van szó)	téma, motívum, műfaj továbbélése	műfaj vagy műnem azonossága
	Varró Dániel: <i>Túl a Maszat-hegyen</i>		Kovács András Ferenc = Lázár René Sándor	<i>Halotti beszéd</i> ~ Márai Sándor: Halotti beszéd

5

ÁTVÉTEL			
<i>reminiszcencia</i>	<i>rájátszás</i>	<i>célzás (allúzió)</i>	<i>idézés (evokáció)</i>
jellemző vonások, témák, motívumok spontán átvétele	jellemző vonások, témák, motívumok tudatos, művészi szándékú átvétele	közismert szöveg új környezetben (való sejtetése)	beszédstílussal, archaizálással, műidézéssel, stílusparódiával, illusztrációval
József Attila (Ady Endre)	Weöres Sándor: Psyché	Rákóczi-nóta és Kölcsey Ferenc Hymnusa Ugrálsz, mint tyúkanyó! Jó, hogy a ládára föl nem szállsz. Szólások	Petőfi Sándor: <i>Hírös város az aafődön Kecskemét</i> Babits Mihály: <i>Jónás könyve</i> Arany János: <i>A honvéd özvegye</i> Varró Dániel: <i>Túl a Maszat-hegyen</i> Zichy Mihály: <i>Az ember tragédiája</i> Szállógék

IDÉZÉS				
<i>hivatkozással</i>		<i>hivatkozás nélküli</i>		
eredeti	tartalmi	plágium	evokáció	reminiszcencia

10.1. Állapítsátok meg, melyik állítás igaz!

<i>állítás</i>	<i>igaz</i>	<i>részben igaz</i>	<i>hamis</i>
A pastich és a palimpszesztus latin szó.			
A kópia és a paródia is szövegtalálkozás.			
A palimpszesztus kódexféleség.			
A pastiche azonos a paródiával, mert üres paródia.			
A transztextualitásnak öt jelentése van.			
Minden szövegközi kapcsolat és minden idézetesség transztextualitás.			
Az evokáció magyar megfelelője a 'célzás'.			
Az evokáció hivatkozás nélküli idézés.			
A reminiszcenciát a rájátszástól az átvétel szándéka különbözteti meg.			
A mottó és szövegtest találkozása paratextualitás, tehát transztextualitás.			
Minden architextualitás transztextualitás, de nem minden transztextualitás architextualitás.			
Minden allúzió intertextualitás, és minden intertextualitás transztextualitás.			
A frazeológia is átvétel, hiszen a szállógék egyben evokációk.			
Az idézés szakszó csak szövegre vonatkozik.			
A szerzői jogok megsértése is idézés.			

10.2. Keressétek meg azt a Szív Ernő-szövegrészt, amelyhez a mellékelt alkotás illeszthető!

Ady Endre: Az én menyasszonyom

Mit bánom én, ha utcasarkok rongya,
De elkísérjen egész a síromba.

Álljon előmbe izzó, forró nyárban:
„Téged szeretlek, Te vagy, akit vártam.”

Legyen kirugdalt, kitagadott, céda,
Csak a szívébe láthassak be néha.

Ha vad viharban átkozódva állunk:
Együtt roskadjon, törjön össze lábunk.

Ha egy-egy órán megtelik a lelkünk:
Üdvöt, gyönyört csak egymás ajkán leljünk.

Ha ott fetrengnek lenn, az utcaporba:
Boruljon rám és óvjon átkarolva.

Tisztító, szent tűz hogyha általéget:
Szárnyaljuk együtt bé a mindenséget.

Mindig csókoljon, egyformán szeressen:
Könnnyben, piszokban, szenvedésben, szennyben.

Amiben minden álmom semmivé lett,
Hozza vissza Ő: legyen Ő az Élet.

Kifestett arcát angyalarcnak látom:
A lelkem lenne: életem, halálom.

Szétzúzva minden kőtáblát és láncot,
Holtig kacagnók a nyüzsgő világot.

Együtt kacagnánk végső búcsút intve,
Meghalnánk együtt, egymást istenítve.

Meghalnánk, mondván:
„Bűn és szenny az élet,
Ketten voltunk csak tiszták, hófehérek.”

József Attila: Kései sirató

Harminchat fokos lázban égek mindig
s te nem ápolasz, anyám.

Mint lenge, könnyű lány, ha odaintik,
kinyújtóztál a halál oldalán.
Lágy őszi tájból és sok kedves nőtől
próbállak összeállítani téged;
de nem futja, már látom, az időből,
a tömény tűz eléget.

Utoljára Szabadszállásra mentem,
a hadak vége volt
s ez összekuszálódott Budapesten
kenyér nélkül, üresen állt a bolt.
A vonattetőn hasaltam kereszten,
hoztam krumplit; a zsákban köles volt már;
neked, én konok, csirkét is szereztem
s te már seholse voltál.

Tőlem elvetted, kukacoknak adtad
édes emlőd s magad.
Vigasztaltad fiad és pirongattad
s lám, csalárd, hazug volt kedves szavad.
Levesem hűtöttem, fújtad, kavartad,
mondtad: Egyél, nekem nőssz nagyra, szentem!
Most zsiros nyirkot köstöl üres ajkad -
félrevezettél engem.

Ettelek volna meg!... Te vacsorádat
hoztad el - kértem én?
Mért görbitetted mosásnak a hátad?
Hogy egyengessd egy láda fenekén?
Lásd, örülnék, ha megvernél még egyszer!
Boldoggá tenne most, mert visszavágnék:
haszontalan vagy! nem-lenni igyekszel
s mindent elrontsz, te árnyék!

Nagyobb szélhámos vagy, mint bármelyik nő,
ki csal és hiteget!
Suttyomban elhagytad szerelmeidből
jajongva szült, eleven hitedet.
Cigány vagy! Amit adtál hizelegve,
mind visszaloptad az utolsó órán!
A gyerekek kél káromkodni kedve -
nem hallod, mama? Szólj rám!

Világosodik lassacsán az elmém,
a legenda oda.
A gyermek, aki csügg anyja szerelmén,
észreveszi, hogy milyen ostoba.
Kit anya szült, az mind csalódik végül,
vagy így, vagy úgy, hogy maga próbál csalni.
Ha küzd, hát abba, ha pedig kibékül,
ebbe fog belehalni.

11. KÉPESÍTÉS

11.1. Keressétek meg azt a szöveghelyet, amelyhez a mellékelt alkotás illeszthető!

R. M. RILKE: APOLLÓ ARHAIKUS TORZÓJA - Mozilla Firefox

Fájl Szerkesztés Nézet Előzmények Könyvjelzők Eszközök Súgó

Bevezetés Friss hírek

http://www.epa.oszk.hu/00000/00022/00323/09792.htm

Nyugat • / • 1922 • / • 1922. 19. szám

R. M. RILKE: APOLLÓ ARHAIKUS TORZÓJA

Mi nem ismertük hallatlan fejét,
amelyben szemgolyói értek. Ámde porzó
fénytől sugárzik lámpaként e torzó
s nézése benne lecsavarva még

parázslík. Másként nem vakítva itt
a mell íve s a lány-lejtésű ágyék,
honnan mosolygón még a régi vágy ég,
a pont felé, hol a nemzés lakik.

Másként e kő torz lenne, roskatag
az áttetszőn lankás váll alatt
és nem ragyogna, mint vadállat bőre;

s nem törne minden sarkából előre
egy-egy csillag: mert itt nincs egy tenyérynél
folt, mely nem rád tekint. Kezdj újra élni.

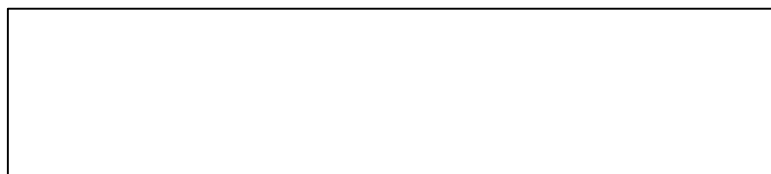
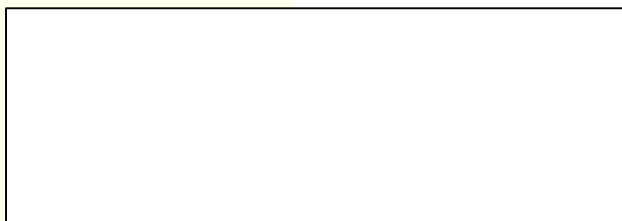
Fordította: KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

www.ancientworlds.net/.../10/05/00100534_000.jpg

Male torso, marble (perhaps Parian),
from the island of Miletos,
"Severe" early classical style. c 480-470 BC.

The Louvre, Paris. Photo © R.M.N./H. Lewandowski

bin.sulinet.hu/ikep/2004/08/discveto.jpg
Müron: Diszkoszvető (Diszkobolosz) szobra (Kr. e. 450 körül)

11.2. Játsszatok párosítót: válasszatok a tárcából további olyan szöveghelyeket, amelyek képekkel illusztrálhatók! Találjátok meg a kép alapján a Szív Ernő-szövegrészletet!

12. ÁTIRATOK

12.1. Helyettesítések más nyelvi megoldással a kiemelt állandósult szerkezetet!

Amikor az író más íróról írott kritikát, pamfletet, szatírákat silabizál, általában erőteljes és karakterisztikus testmozdulatokkal kíséri a sorokat. Amikor hevesen bólogat, biztosak lehetünk benne, hogy a másik író erős kritikát kapott, és *nem fogja zsebre tenni*, de megérdemelte, már régen kijárt neki. Amikor az író leül – ha eddig persze állt volna –, akkor a kritikus nagyon megdicséri a másik íróat, arra *a szar regényre olyan hozsannát kanyarít, hogy az ember esze megáll*.

12.1.1. *nem fogja zsebre tenni*

12.1.2. *az ember esze megáll*

12.1.3. *a szar regényre olyan hozsannát kanyarít, hogy*

12.2. Nevezzétek meg (az Előidéző című feladat alapján), milyen típusú szövegátvételtől van szó!

12.2.1. _____

12.2.2. _____

12.2.3. _____

12.3. Sajátos hatást vált ki a szillepszis.

A szillepszis stilisztikai alakzat, amelyben a nyelvi elem különböző jelentései együtt hatnak.

Egy hajszál híján megittam a kávé.

1. 'majdnem megittam a kávé'

2. 'kiittam a kávé, de egy hajszál maradt az alján'

Értelmezd a tárcza szövegében lévő két szilleptikus formát!

12.3.1. ... olyan kritikát kapott, hogy a fal adja a másikat.

12.3.2. ... még a Balatont is át akarta úszni éjjel, viharban és hosszában.

13. NYELVELŐ

13.1. Írd a táblázatba a kiemelt tulajdonnevek szótári alakját!

13.2. Szótagold a tárgyragos alakot!

<i>szótári alak</i>	<i>tárgyragos szóalak</i>	<i>szótagolt alak</i>
	Haydnt	
	Mozartot	
	Tolsztojt	
	Thomas Mannt	

13.3. Írd le a tulajdonnevek -VAL ragos változatát!

13.4. Szótagold a szóalakokat!

<i>szótári alak</i>	<i>határozóragos szóalak</i>	<i>szótagolt alak</i>

13.5. Képezz az -i és a -szerű toldalékkal melléknévet a tulajdonnevekből!

<i>szótári alak</i>	<i>-i képzős melléknév</i>	<i>-szerű képzős melléknév</i>

14. LEGÖRDÜLŐS

14.1. *Ha eddig eljutottál a feladatok áttekintésével, akkor most olvasd el a Szív Ernő-tárcát, majd kezd a feladatok megoldását a 14.2.-vel!*

Az IR es_tartacatar_14 címen elküldött dokumentumban találod.

14.2. *Válaszd ki a legördülő szövegmezőkből az adott szövegrészhez kapcsolódó igaz állítást! (Kattints a Melyik igaz? után álló nyílra! A további munkához ki kell kapcsolnod az űrlapvédelmet!)*

Minden olvasók legspeciálisabb képződménye az író. Hozzá csak a kritikus hasonlítható valamiképp, aki korábban maga is költő, vagy ha minden part szakad, író akart lenni, ám mégis elcsábult a jól fizető magyar kritikai életbe vagy az irodalomtörténeti paradicsomba.

1. Melyik igaz?

Amikor az író magát olvassa, különös jelenségnek lehet tanúja a szemlélődő. Az író arca mélységes aggodalomról és feszültségről árulkodik, ahogy az újság, a folyóirat fölé hajol. Még ő sem tudja pontosan, jó-e az írása vagy sem. Amikor leadta, arról beszélt az idióta szerkesztőnek, hogy a világ legjobb tárcáját küldi...

2. Melyik igaz?

... ám a kezdeti lelkesedés üveggyöngyeit a fekete földre forgatta az idő vaslapátja, s hogy lesz-e belőlük hajtás, lám, ezekben a kritikus pillanatokban derül ki.

3. Melyik igaz?

Az író a saját írását olyan gyorsan olvassa el, ahogy manapság a számítógépek működnek, ezer gigabyte, már be is töltötte. Lényegében egy villanás az egész. Ha van gyorsírás, akkor van gyorsolvasás is, és ez bizony az!

4. Melyik igaz?

Az író a saját írásánál gyakorlatilag autista lesz, elég ránéznie a szövegtestre, és máris felfedez két helytelen, legalábbis nem szerencsés szókapcsolatot – ezért ő a felelős –, és négy nyomdahibát – ezért pedig az a marha korrektor! –, valamint még fölméri azt is, az adott lapban ki előtt szerepel az írása és ki után. De az írónak a saját írásait olvasva legalább kilencvenkilenc százalékban szerencséje van. Arra jöhet rá, hogy az írás jó.

5. Melyik igaz?

Ha azonban az író az ilyen jellegű olvasás után felnéz, és nagyot sóhajt, majd pedig keresni kezdi a legközelebbi ember – kutya is lehet – tekintetét, megdicsérték.

6. Melyik igaz?

Amikor az író másik íróat olvas, nemcsak olvas, de sok egyéb dolgot is csinál közben. Nem szándékolt magatartás ez, ám erősen jellemző, az író akaratlanul is azt sugallja a testével, a testi folyamataival, tekintete jelentésének állandó átalakulásával, hogy a másik író írása nem olyan fontos, mint... mint mondjuk az élet, illetve persze fontos, de mégsem annyira, hogy ne lehetne ebédeléssel, szobabiciklizéssel, bevásárlással, sütéssel, főzéssel, kutyasétáltatással, szerelmeskedéssel megszakítani.

7. Melyik igaz?

Akadnak írók, akik elhaláloznak a kollegájuk olvasása közben, és ez tényleg kirívó arcátlanság. [...]

Nem, ne haljon meg a kolléga, ha bennünket olvas. Nem szabad. Ha meghal, biztosan direkt nem vigyáz magára, mert már nem a saját regényét írja, akkor bezzeg vírus-maszkban, vegyvédelmi felszerelésben ment még az író-olvasó találkozókra is, kettőzött paraván mögül olvasott és dedikált, nehogy rátüsszentsen egy rajongója, hanem a másik – mi – író regényének olvasatakor könnyedén alálépett a betonkeverő teherautónak, és még a Balatont is át akarta úszni éjjel, viharban és hosszában.

8. Melyik igaz?

Amikor az író leguggol ez effajta olvasás közben, kihagyták a kritikából, melyben szerepelni pedig elsőrangú joga lett volna, arról a másik novellistáról, regényszerzőről írni az ő nevének az említése nélkül mélységes tudatlanság, de legalábbis tudatos és aljas elhallgatás.

Akad, hogy más íróról szóló kritika olvasatakor az író váratlanul rohanni kezd. Sem mire nem figyel. Csak fut lélekszakadva, hegyen, völgyön, Lánchídon át, és amikor megáll végre, nem tudja, mi történt vele. Csak annyi történt vele, hogy a kritikában az ő írásművészetét említették pozitívumként a másik íróéval szemben.

Az is előfordul, nem is kevésszer, hogy az író az ilyen kritikák olvasásakor elalszik. Nem, nem kell megijedni, csak nem ért semmit. Azt sem, hogy dicsérő az írás vagy hogy elmarasztaló.

9. Melyik igaz?

Amikor az író egy pillanatra elszédül, s meg kell támaszkodnia, meg kell kapaszkodnia, akkor a kritika az ő műve rovására dicsérte a másik íróét, annak a szemétnak a könyvét, regényét hasonlította össze az övével, és nem lehet kétséges, kinek a kárára.

10. Melyik igaz?

állítás	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
betűjel										